

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Визнаний фахівець у галузі практичної психології, засновниця наукової школи глибинної психокорекції

До ювілею **Яценко Тамари Семенівни**, доктора психологічних наук, академіка НАПН України, професора, заслуженого працівника народної освіти України, відмінника освіти України

2024

Тамара Семенівна Яценко народилася 2 травня 1944 р. у с. Драбівка Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, де й здобула середню освіту.

У 1961 р. закінчила Корсунь-Шевченківське педагогічне училище, а в 1968 р. – фізико-математичний факультет Черкаського педагогічного інституту.

У 1972 р. після захисту кандидатської дисертації розпочала трудовий шлях у Черкаському педагогічному інституті.

З 1974 р. по 2021 р. очолювала кафедру практичної психології (наразі перейменована на кафедру психології, глибинної корекції та реабілітації) Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

З 2021 р. й донині працює професором на кафедрі практичної психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж імені Т. Г. Шевченка

Кафедра психології, глибинної корекції та реабілітації, 2016 р.

У 1989 р. Тамара Семенівна захистила докторську дисертацію на тему «Активно-психологічна підготовка учителя до спілкування з учнями», через два роки отримала вчене звання професора.

Впродовж 1997-1999 років була членом Вищої атестаційної комісії (ВАК), з 1995 по 1999 р., та з 2001 року – член Спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Впродовж 22 років (з 1992 р.) була членом Вищої атестаційної колегії МОН України.

20.12.1995 р. обрана дійсним членом (академіком) НАПН України.
3 грудня 2005 р. – професором Кримського гуманітарного університету та директором Центру глибинної психології НАПН України при РВНЗ КГУ (м. Ялта).

Наукові здобутки

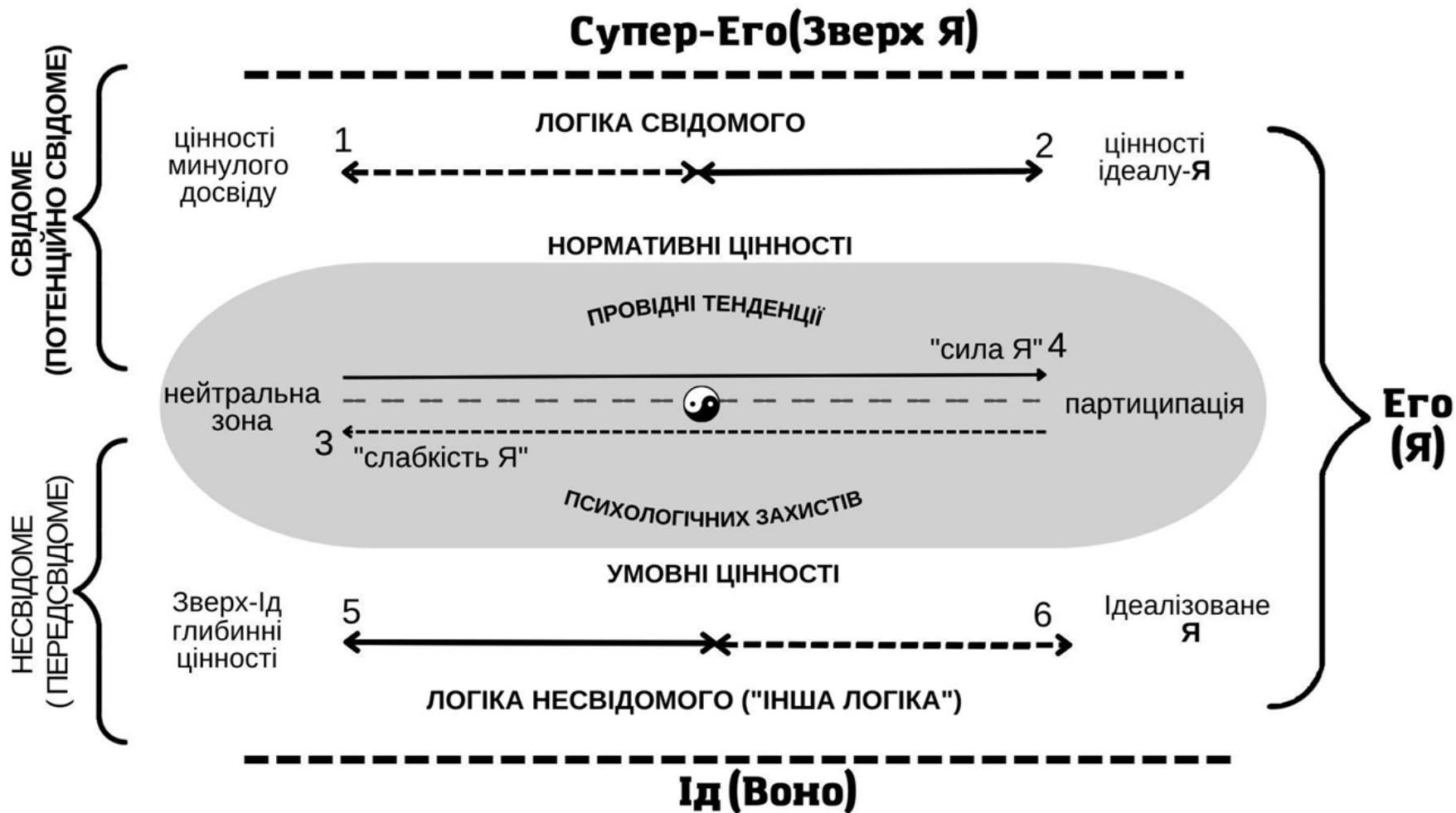
Багаторічні пошуки Тамари Семенівни у напрямі розкриття сутності психіки в її цілісності (“свідоме / несвідоме”) дали оригінальні результати як у науковому, так і практичному аспектах. Вона розробила нові методи глибинно-психологічного пізнання психіки із використанням предметнених (метафоричних) засобів: іграшки, просторові моделі, тематичні психомалюнки. Особливої значимості серед них набув метод психоаналізу комплексу тематичних малюнків, за використання малюнків художників (за умов означення психологічної назви).

У численних напрямках досліджень, що проводяться під керівництвом Т. С. Яценко, значущими є такі:

- ❖ глибинно-психологічні феномени психіки;
- ❖ архаїчні тенденції психіки в синтезі з онтогенетичними їх проявами;
- ❖ психологічні захисти: ситуативні та базальні;
- ❖ дослідження можливостей предметнення психіки для об'єктивності досліджень.

За результатами досліджень:

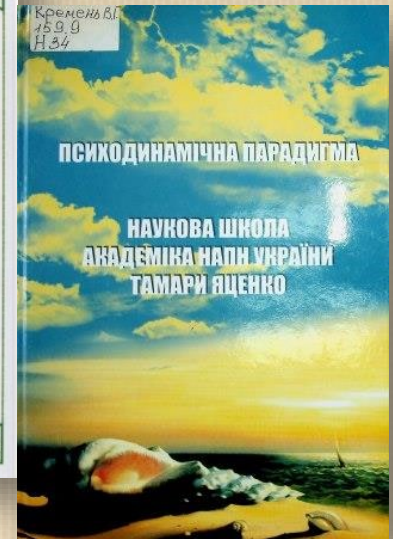
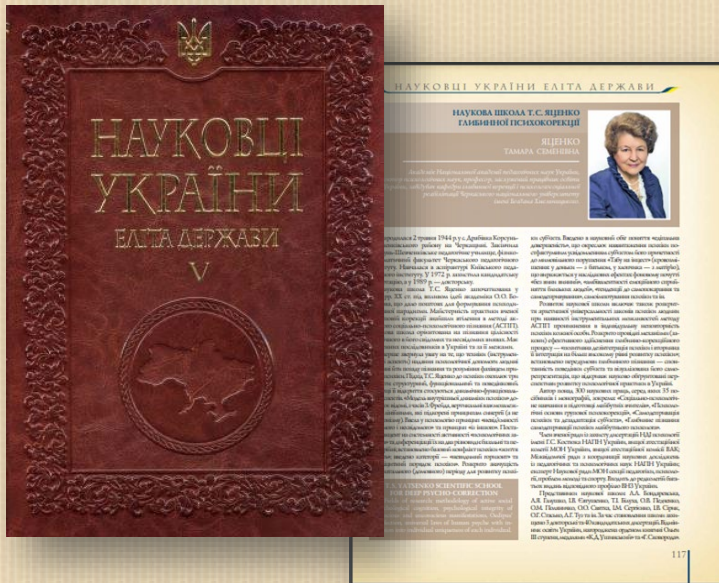
- ❖ розкрито сутність цілісної психіки (свідоме / несвідоме);
- ❖ сформовано методологічно глибинно-психологічної корекції у груповій формі “Активне соціально-психологічне пізнання” (АСПП);
- ❖ сформовано теоретичні та методологічні основи психодинамічної теорії;
- ❖ доведено значущість доєдипального періоду розвитку людства, котрий не був підкореним “принципу реальності”;
- ❖ розроблена та презентована в багатьох наукових працях “**Модель внутрішньої динаміки психіки**”, яка уточнювалась відповідно наукових відкриттів, а у 2023 р. доповнена категорією “**Зверх-Ід**”;
- ❖ розкрито зміст категорії “Пралогічне мислення”, як і його мови у формі - “партиципація” (співпричетність);
- ❖ стверджено науково-практичну доцільність використання в процесі пізнання психіки тематично візуалізованих засобів;
- ❖ доведено необхідність використання діалогу в процесі пізнання психіки, за умов її тематичної візуалізації у психомалюнках;
- ❖ констатовано значущість ролі **діалогу психолога з респондентом** для об’єктивності пізнання психіки, включаючи доєдипальний період становлення психіки людства.

Модель внутрішньої динаміки психіки

Наукова школа Т. С. Яценко

Наукова школа Т. С. Яценко Глибинної психокорекції започаткована у 80-х рр. ХХ ст. Майстерність багатолітньої практики вченої, у формі групової корекції, знайшли втілення в методі “Активного соціально-психологічного пізнання” (АСПП), що сприяло пізнанню цілісності психічного в його свідомих та несвідомих виявах. Яценко Т. С. має численних послідовників в Україні та за її межами.

Наукова школа Т. С. Яценко Глибинної психокорекції // Науковці України – еліта держави. / [редкол. Бех Іван Дмитрович та ін.]. – Київ : Логос Україна, 2017. – Т. 5. – С. 117. – Режим доступу: http://logos-ukraine.com.ua/project/nued5/s3_36.pdf

Наукова школа академіка НАПН України Тамари Яценко / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького ; [за заг. ред. Тамари Яценко]. – Дніпро : [Інновація], 2019. – 348 с. Те саме. – Черкаси, 2006. – 189 с.

Авторські школи

Одним із головних завдань проведення авторських шкіл академіка НАПН України Т. С. Яценко є сприяння психологам України у підвищенні їхнього фахового рівня професіоналізму в практичній роботі з іншими людьми. Навчання в школі Тамари Яценко – це удосконалення професійних навичок, розширення власних горизонтів глибинного пізнання психіки, набуття позитивного досвіду групової практики психокорекції.

I Авторська школа Т. С. Яценко

(5-10 травня 2007 року)

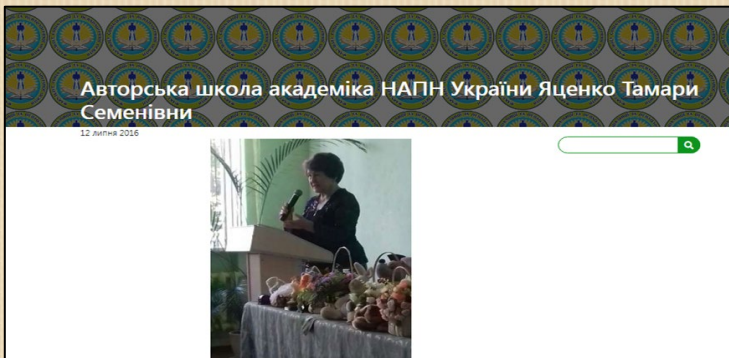
II Авторська школа (21-26 квітня 2008 р.)

III Авторська школа (9-14 липня 2008 р.)

IV Авторська школа (21-26 квітня 2009 р.)

V Авторська школа (6-11 липня 2009 р.)

VI Авторська школа (21-27 квітня 2010 р.)

Учасники Авторської школи академіка
НАПН України Т. С. Яценко (м. Умань),
2014 р.

<https://yacenkots.com.ua/uk/category/авторські-школи/>

Нагороди та відзнаки

*Орден княгині Ольги
III ступеня (2001 р.)*

*Заслужений працівник
народної освіти України
(1996 р.)*

*Відмінник
освіти України
(1999 р.)*

*Знак «За наукові
досягнення» (2006 р.)*

*Медаль «Ушинський К. Д.»
(2009 р.)*

*Медаль «Григорій Сковорода»
(2014 р.)*

*Диплом переможця за підсумками
конкурсу навчально-методичних
посібників
2005 року*

Науково-практичні досягнення академіка НАПН України Т. С. Яценко висвітлені у
всеукраїнських книгах

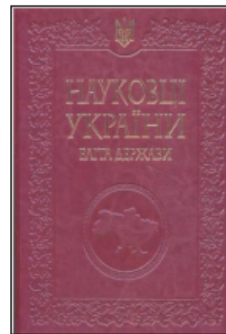
Хто є хто в Україні.
Київ, 2007 р. (с. 1127).

Науковий потенціал України:
київський літопис ХХІ
століття. Київ, 2009 р. (с. 15).

Національна академія
педагогічних наук України:
Україна наукова. Київ,
2010 р. (с. 99).

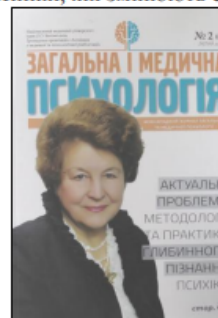
Науковці України: еліта
держави. Київ, 2010 р. (с. 237)

Всеукраїнська газета для психологів, учителів,
соціальних педагогів «Психолог». №9-10 (561-562),
травень 2015 р., присвячено Т. С. Яценко під рубрикою
«Жінки, які змінюють світ»

Науковці України: еліта
держави V. Київ. 2017 р.
(с. 117).

Міжнародний журнал загальної та медичної психології
«Загальна і медична психологія». – №2 (02), лютий
2019 р., частина якого присвячена висвітленню праць
Т. С. Яценко.

Біографія Т. С. Яценко у довідкових виданнях

УКРАЇНЬСЬКА КОНФЕДЕРАЦІЯ ЖУРНАЛІСТІВ

who-is-who.ua
БІОГРАФІЇ ДОВІДНИКИ ІНФОРМАЦІЯ

Золотий фонд нації

Імена Звершення Ювілеї

Науково-освітній потенціал України

ЯЦЕНКО ТАМАРА СЕМЕНІВНА

Засновник наукової школи глибокої психокорекції в Україні. Під її керівництвом захищено 3 докторські і 42 кандидатські дисертації. Творець психодинамічної теорії й методології професійної підготовки майбутніх психологів.

Тамара Семенівна народилася 2 травня 1944 р. у с. Дубівка Корсунь-Шевченківського району на Черкащині. Навчалася в аспірантурі при кафедрі психології Київського педагогічного інституту ім. М. Горького (нині НПУ ім. М. П. Драгоманова), де і завістила дисертації (1972 – кандидатська, 1989 – докторська).

Наукова школа Т. С. Яценко започаткована у 80-х рр. XX ст., за консультативної підтримки академіка РАО О. О. Бодяльова, що відкрило перспективи формування психодинамічної теорії. Має численних послідовників в Україні та за її межами.

Вперше звернула увагу на те, що техніки (інструментальні аспекти) надання психологічної допомоги людині мають йти за науковим розумінням фактичних аспектів природи та сутності психічного в трьох аспектах: структурному, енергетичному та функціональному (поведінковому).

Значущі наукові здобутки Т. С. Яценко пов'язані з розкриттям динамічно-функціональних аспектів психіки в її діяльності, що виражаються у створенні нової «Моделі внутрішньої динаміки психіки», яка ілюструє наукове розуміння психічного, задане принципом синергії підструктурних компонентів.

Катализатором розвитку психології в Україні було також введення Т. С. Яценко «принципу додатковості» через два принципи: «невід'ємності свідомого і несвідомого» та «із чого». Дотримання принципу «із чого» фактично окреслює необхідні межі професійному психологові в його можливостях адекватної постановки запитань до респондента, які пробуджують в ньому спонтанну активність. Вона вказала на синтез усіх форм зв'язків у двох інтегративних блоках: «Блоку свідомого» та «Блоку несвідомого». Коміплективна діяльність блоків є основою психіки.

Академік НАПН України
Доктор психологічних наук
Професор, Заслужений працівник
народної освіти України
Завідуюча кафедри психології,
глибокої корекції та реабілітації
Черкаського національного

Яценко Тамара Семенівна // Золотий фонд нації: Дослідження. Творчість. Професійність / упоряд. В. Болгов. – Київ : ТОВ «Типографія від А до Я», 2020. – С. 85. – Режим доступу: <https://who-is-who.ua/main/page/nlu12/55/690>

КНИГА ПЕДАГОГІЧНОЇ СЛАВИ УКРАЇНИ
Присячується славам педагогам, майстрам освітянської справи

2010

Автономна Республіка Крим

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА:

- Білолицька Світлана Петрівна
- Волкова Катерина Іванівна
- Ідт Володимир Вільгельмович
- Канієва Мелет Шавкіївна
- Коваленко Віктор Васильович
- Кривоносова Іванівна
- Маслюк Раїса Іванівна
- Неверодський Еммануїл Петрович
- Нерович Іван Тихонович
- Нерфодова Ольга Павлівна
- Павлов Валентина Тимофіївна
- Пестренко Алла Яівна
- Плескавич Татія Миколаївна
- Савч Тетяна Петрівна
- Сидорова Софія Іванівна
- Ткаченко Тетяна Володимирівна
- Шпабак Світлана Олександрівна

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА:

- Богущевський Микола Васильович
- Веселов Микола Миколайович

ВИЩА ОСВІТА:

- Алатова Наталія Володимирівна
- Бегров Микола Васильович
- Глушак Олександр Володимирович
- Єна Василь Георгійович
- Іванченко Микола Якович
- Магизова Надія Василівна

Яценко Тамара Семенівна

Народилася 2 травня 1944 року в с. Дроби́вка Корсунь-Шевченківського району Полтавської області.

З 1979 по 2005 рік завідувача кафедрою практичної психології, професор кафедри практичної психології, декан психологічного факультету Черкаського педагогічного інституту (з 2003 року - Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького). З грудня 2005 року професор кафедри психології Республіканського вищого навчального закладу «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта).

Один з провідних учених-психологів України. Засновник наукової школи глибокої психокорекції, ідеї якої реалізовано в діяльності Науково-дослідного центру глибокої психології НАПН України (з 2006 року діє на базі Кримського гуманітарного університету). Сфера професійних інтересів - глибока психологія, психологія спілкування, соціально-активне навчання, групово-психокорекція. Автор галузевого стандарту вищої освіти зі спеціальності «Практична психологія». Член двох спеціалізованих рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій. Вищої атестаційної комісії МОН України, експертної ради ДАК МОН України.

Доктор психологічних наук (1990), професор (1992), академик НАПН України. Відмінник освіти УРСР (1986). Заслужений працівник освіти України (2005), нагрудним знаком України (2005).

Особистий творчий доробок:

- «Теорія і практика групової психокорекції» (2004)

Яценко Тамара Семенівна [Електронний ресурс] // Книга педагогічної слави України : Присячується славам педагогам, майстрам освітянської справи. – Режим доступу: <http://kps-ua.net/2010/ark/yatsenko-tamara-semenivna>

Вхід до системи

стаття | обговорення | перегляд | історія

Яценко Тамара Семенівна

Яценко Тамара Семенівна (1944р.) — доктор психологічних наук, професор, дійсний член Національної Академії педагогічних наук України.

Біографічні відомості

Народилася 2 травня 1944 р. у с. Дроби́вка Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, де й здобула середню освіту. У 1968 р. закінчила з відзнакою фізико-математичний факультет Черкаського педагогічного інституту.

У 1972 р. після захисту кандидатської дисертації розпочала трудовий шлях у Черкаському педагогічному інституті. З 1974 р. й донині очолює кафедру психології (нині практичної психології) Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. У 1989 р. захистила докторську дисертацію на тему «Активно-психологічна підготовка учителя до спілкування з учнями», через два роки отримала вчене звання професора. Упродовж 2002—2005 рр. — декан психологічного факультету ЧНУ, з грудня 2005 р. — професор Кримського гуманітарного університету та директор Центру глибокої психології НАПН України при РВНЗ КГУ (м. Ялта).

Наукова діяльність

Т. С. Яценко є засновником психодинамічної теорії та розробником методів глибоко-психологічного пізнання психіки. Особливої значимості набув метод психоаналізу комплексу тематичних психомалюнків. Т. С. Яценко розробила метод активного соціально-психологічного навчання (АСПН), що і лягло в основу докторських дисертацій, та розкрила проблему структури цілісної психіки в єдності свідомого і несвідомого, виокремивши важливі різновиди психологічних захистів (базові та ситуативні), дослідила роль едіпальних залежностей у формуванні психіки та ін.

Під керівництвом Т. С. Яценко захищено 29 кандидатських та 2 докторські дисертації із глибокої психології, вона є автором більш як 200 публікацій. Впродовж 1997—1999 рр. Тамара Семенівна була членом Вищої атестаційної комісії України, у 1988—2005 рр. — членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій при Інституті педагогії та психології професвіти. З 1992 р. й донині є членом Вищої атестаційної комісії Міністерства освіти і науки України, з 1995 р. — членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, з 2002 р. — членом експертної ради ДАК Міністерства освіти і науки України.

Член редколегій низки періодичних видань.

Відзнаки та нагороди

Заслужений працівник національної освіти України (1996). Відмінник освіти України (1999). За плідну працю Тамара Семенівна нагороджена Орденом княгині Ольги III ступеня (2001), знаком «За

Яценко Тамара Семенівна [Електронний ресурс] // Вісник психології і педагогіки : Український психолого-педагогічний ресурс. – Режим доступу: https://www.psyh.kiev.ua/Яценко_Тамара_Семенівна

Яценко Тамара Семенівна // Науковці України – еліта держави / [редкол.: Тронько Петро Тимофійович та ін. ; авт.-упоряд. Ярослав Білейчук]. – Київ : Логос Україна, 2010. – С. 237. – Режим доступу: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued&id=167>

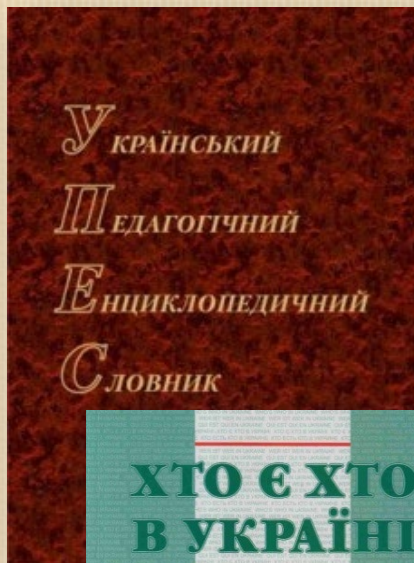

Яценко Тамара Семенівна // Національна академія педагогічних наук України. 1992-2017 роки : біогр. довідник / редкол.: Кремень В. Г та ін.]. – Київ : Сам, 2017. – С. 82.

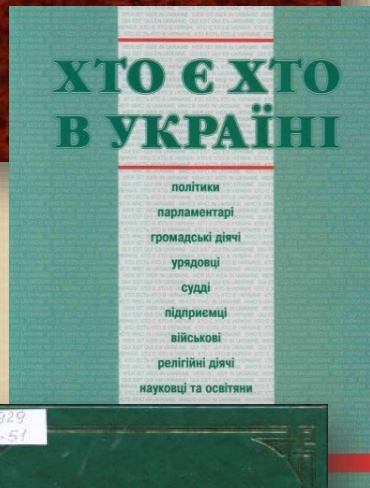

Відділення психології, вікової фізіології та дефектології // Національна академія педагогічних наук України : інформ. довід. / НАПН України ; редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий, О. М. Топузов та ін.]. – Київ : Сам, 2017. – С. 31–38. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1U4FWyXsXatx7EuuEvHw1JYkUvRKOWdG6/view>

Відділення психології, вікової фізіології та дефектології // Національна академія педагогічних наук України - 25 років = National academy of education sciences of Ukraine - 25 years / [редкол.: В. Г. Кремень та ін.]. – Київ : Альфа-Віта, 2017. – С. 22–23. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1-BtRHRsQKLc0xApYa7G94ujJ1DrFFlth/view>

Яценко Тамара Семенівна // Український педагогічний енциклопедичний словник / Семен Гончаренко ; [відп. за вип. В. Власюк]. – Вид. 2-ге, допов. і випр. – [Рівне] : Волинські обереги, 2011. – С. 512.

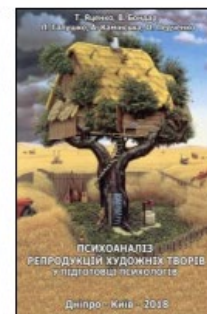
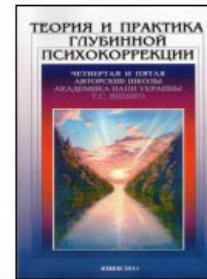
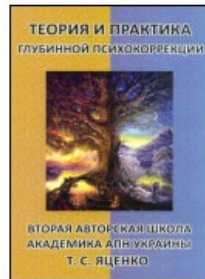
Яценко Тамара Семенівна // Хто є хто в Україні / [уклад. та ред. Юрій Марченко]. – Київ : К. І. С., 2004. – С. 987.

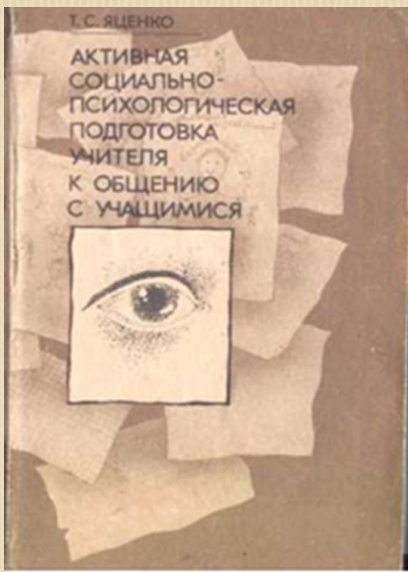
Яценко Тамара Семенівна // Імена України, 2001 : біогр. покажч. / Укр. акад. наук нац. прогресу, Ін-т гуманіт. досліджень УАН ; редкол.: В. Г. Бар'яхтар [та ін.]. – Київ : Фенікс, 2002. – С. 655.

Наукові праці Тамари Семенівни Яценко

ОСНОВНІ КНИГИ НАУКОВЦЯ

Активна соціально-психологічна підготовка вчителя до спілкування з учнями : кн. для вчителя / Т. С. Яценко. – Київ : Освіта, 1993. – 208 с.

У посібнику подано оригінальну методичку психолого-педагогічного тренінгу, спрямованого на допомогу вчителя, на створення сприятливого мікроклімату у взаєминах з учнями. Розкрито методичку проведення рольової гри, аналізу проблемних ситуацій, психодраматичних прийомів.

Психологічні основи групової психокорекції : навч. посіб. / Т. С. Яценко. – Київ : Либідь. 1996. – 264 с.

У посібнику висвітлено теоретичні основи організаційні принципи й методи групової психокорекції, загальні тенденції захисної поведінки на макро-, мезо- та мікрорівнях, що об'єктивуються на емпіричному матеріалі комплексу тематичних психомалюнків.

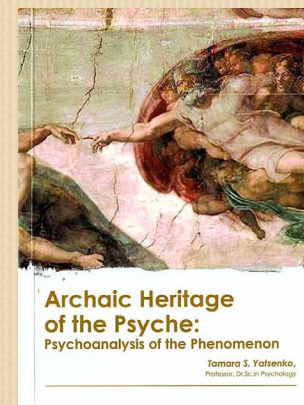
Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання : навч. посіб. / Т. С. Яценко. – Київ : Вища школа, 2004. – 697 с.: іл. – Режим доступу: <https://yacenkots.com.ua/uk/shop/яценко-т-с-теорія-і-практика-групової/>
У посібнику висвітлено теоретичні й методичні передумови групової психокорекції шляхом активного соціально-психологічного навчання (АСПН). Подано зразок занять цілісного курсу АСПН із системою методик (спонтанна дискусія, психодрама, рольова гра, психомалюнок та ін). Емпіричний матеріал, вміщений у посібнику, дає змогу докладно репрезентувати групову психокорекційну роботу з окремими методичними прийомами, що сприятиме опануванню процесом особистісного пізнання та пізнання іншої людини.

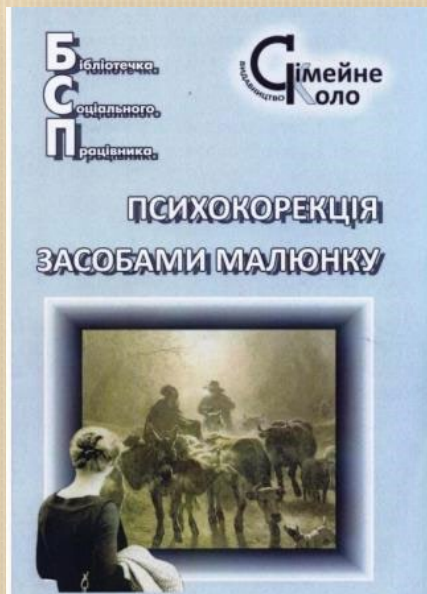
Архаїчний спадок психіки: психоаналіз феноменології проблеми / Т. С. Яценко. – Дніпро : Інновація. 2019. – 283 с.

Archaic Heritage of the Psyche: Psychoanalysis of the Phenomenon / Yatsenko T. ; Trans.V. Lunov. – Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing ; Glasgow : Society for the support of publishing initiatives and scientific mobility Limited, 2021.

Переклад назви: Архаїчний спадок психіки: психоаналіз феноменології проблеми.

Подані вище книги є значущими для об'єктивування “архаїчного спадку психіки людства”. Особливо це виявляється у специфіці мислення. Якщо академічне мислення спирається на “слово”, то пралогічне - на “партиципацію” (тобто на “співпричетність речей”).

Психокорекція засобами психомалюнку / Яценко Т. С., Аврамченко С. М., Раджабова С. Ш. – Київ : Марич, 2009. – 59 с.

Глибинна психокорекція та упередження психічного вигорання / Т. Яценко, Б. Іваненко, І. Євтушенко. – Київ : Главник, 2008. – (Бібліотечка соціального працівника : сер. засновано в 2006 р.).

Ч. 1. – 175 с.

Ч. 2 – 191 с.

Ч. 3 – 176 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Галузеві стандарти вищої освіти

Напрямок підготовки: 0101 - Педагогічна освіта

Спеціальність: 6.010100 - Практична психологія

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра

II. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра

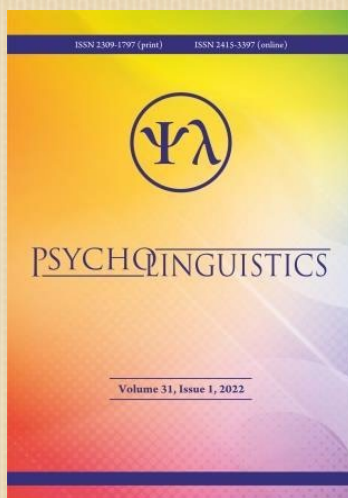
Київ - 2005

Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.010100 – «Практична психологія» напрям підготовки 0101 «Педагогічна освіта» / розробники стандарту: Яценко Т. С., Теслюк П. В., Євтушенко І. В., Аврамченко С. М., Лисянська Т. М., Харченко Д. М., Сергієнко І. М., Зажирко М. П. – Київ, 2005.

Публікації в електронних та друкованих

ВИДАННЯХ

Оптимізація психічного здоров'я особистості в процесі активного соціально-психологічного пізнання : наукова доповідь на методологічному семінарі «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час», 16 листопада, 2023 р. / Яценко Тамара Семенівна // Вісник НАПН України. – 2023. – № 5(2). – Режим доступу: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/410/476>

Dialogue in In-Depth Cognition of the Subject's Psyche: Functioning of Pragmatic Referent Statements / T. Yatsenko, E. Ivashkevych, L. Halushko, L. Kulakova // Psycholinguistics. – 2022. – Vol. 31, Is. 1. – P. 187–232. – Режим доступу: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1256/351>

Тамара ЯЦЕНКО, Олександр МИТНИК, Любов ГАЛУШКО,
Катерина ТКАЧЕНКО, Дмитро БУЛЬЧЕНКО
**ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАННЯ ПРАЛОГІЧНОГО
МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ПСИХОАНАЛІЗУ
ВІЗУАЛІЗОВАНИХ ПРЕЗЕНТАНТІВ
ПСИХІКИ СУБ'ЄКТА**

Tamara YATSENKO, Oleksandr MYTNYK, Lyubov GALUSKO,
Katerina TKACHENKO, Dmytro BULCHENKO
**PESCUALITIES OF COGNITION THE PRALOGICAL THINKING
IN THE PROCESS OF PSYCHOANALYSIS OF VISUAL PRESENTERS
OF THE SUBJECT'S PSYCHE**

DOI: <https://doi.org/10.35774/ps2022.02.113>

UDK: 159.942.2

«Ванн і минулого вогонь, а в повіт...»
(Жан Жюльєн)
«Take the fire from the past, but not the ash...»
(Jean Jaures)

Вступ. Дослідження проводилося на спеціальному матеріалі групової діагностико-корекційної роботи з метою визначення особливостей психологічного мислення (АПМ) – АСПП. Висхідний метаболізм групується на візуальній саморегуляції психіки суб'єкта, що відображається в об'єктивних П інформаційних «визначеннях».

У роботі розкриваються особливості періоду «пралогічності» психіки (мислення), що має зростаючу періодичність, що йде на становлення процесів самоорганізації психіки, а в цей період відбувається будівництво психіки, що входить до складу процесу психічного розвитку. Завдяки розумінню «визначення» візуальних форм саморегуляції суб'єкта, що узагальнює дослідження психологічними і тематичними підходами ретроспективної діагностики. Саме час формування філософ Л. де Брєль.

всій трициклічній вищій періоді мислення, який на відміну від, протиположних етапів фаз мислення [2]. В інших дослідженнях цей фаз мислення інтегрований та підтримується ре-гуляційними функціями управління власної психіки учасниками груп АСПП. Доціль час на кожній характеристичній «визначеності» устатково асоціювались лише із певною пері-одичністю людей і індивідуально розглядали (або групувались) як важливий чинник формування психіки суб'єкта людини. Розроб-лені та досліджені (вона, споріднена) методи і глибокого пізнання психіки, ми намагаємось об'єктивізувати матеріал, який зводить увагу на візуальність здатності психіки людини по переосвоєнню і плануванню переживань. Останнє підтримується впро-вадженням тематично-візуальної само-регуляції учасників АСПП, яка передбачає

Copyright © ЯЦЕНКО Тамара Семенівна, МИТНИК Олександр Якович,
ГАЛУШКО Любов Володимирівна, ТКАЧЕНКО Катерина Василівна,
БУЛЬЧЕНКО Дмитро Володимирович, 2022.

Особливості пізнання пралогічного мислення у процесі психоаналізу візуальних презентантів психіки суб'єкта / Тамара Яценко, Олександр Митник, Любов Галушко, Катерина Ткаченко, Дмитро Бульченко // Психологія і Суспільство. – 2022. – № 2. – С. 113–134. – Режим доступу: <http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/1180>

Готово psytir.org.ua AA

HOME ABOUT LOGIN SEARCH CURRENT ARCHIVED ADD AN

TECHNOLOGIES OF INTELLECT DEVELOPMENT

Home > Vol 6, No 1(35) (2024) > Яценко Тамара Семенівна

PRALOGICAL THINKING AND ITS FUNCTIONS IN IN-DEPTH COGNITION OF THE PSYCHE
Yatsenko Tamara Яценко Тамара Семенівна

Abstract

The article emphasizes the importance of pralogical thinking in the research procedure of in-depth cognition of the psyche in its integrity (omnibus/monousness). The article proves that the visualization of the psyche (according to its thematic differentiation) actualizes the effectiveness of pralogical thinking.

The main research method is the group form of the psyche cognoscibility in in-depth cognition, which contributes to the psychoanalytical disclosure of the meaning of spontaneous and active dialogue in the ASPP group.

Results of the study. We have proven that every person (without exception) is capable of thematically visualizing their own psyche in the attempt to optimize it. The symbolic and thematic representation ability of the psyche makes it possible to objectify it into the sphere of observation and research.

The content of the material opens up perspectives to conclude that in order to reveal the effectiveness of the pralogical thinking in the in-depth cognition of the psyche, we are obliged to help the participants of ASPP groups to thematically objectify and visualize their own psyche. Through the introduction of dialogue, the latter makes it possible to achieve the cognition of internally established contradictions, the resolution of which optimizes the psyche.

Keywords: active social-psychological cognition (ASPC); archaic therapy; law of participation; latent factors; the unconscious; pralogical thinking; the conscious; integrity of the psyche

Accepted: 11.03.2024
Reviewed: 22.03.2024
Published: 03.04.2024
DOI: <https://doi.org/10.31108/3.2024.6.1.3>

Full Text: not available

Refbacks: There are currently no refbacks.

Пралогічне мислення і його функції в глибокому пізнанні психіки / Яценко Тамара Семенівна // Технології розвитку інтелекту. – 2024. – Т. 8, № 1(35). – Режим доступу: https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/649

UDK 159.9.072.5

Theoretical and practical aspects of in-depth cognition of the subject's psyche in its pralogically-visualized representations

Теоретико-практичні проблеми глибокого пізнання психіки суб'єкта в її пралогічно-візуалізованих виявах

«Точна наука ніколи не може обійтись без реального в метафізичному сенсі»
М. Планк

«Exact science can never do without the real in the metaphysical sense»
M. Planck

Tamara Yatsenko
Academician of the NAPS of Ukraine, Doctor of Psychology, Professor of the Department of Psychological National Pedagogical Dragomanov University

Тамара Семенівна Яценко
Академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор

E-mail: yatsenkots@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-1996-665X

ResearcherID: Q-5545-2018

National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine
14/8, Turbushen'ka Str., Kyiv, 01135

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Україна
Турбушівська, 14/8, Київ, 01135

Теоретико-практичні проблеми глибокого пізнання психіки суб'єкта в її пралогічно-візуалізованих виявах / Яценко Т. С., Галушко Л. Я., Євтушенко І. В., Сергата І. О., Ткаченко К. В. // Технології розвитку інтелекту. – 2022. – Vol 6, No 2 (32). – Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1644898>

ДОДОМУ ПРО ЛОГІН ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ ПОШУК ПОТОЧНИЙ АРХІВІ ДОДАЙТЕ СТАТТЮ ІНФОРМАЦІЯ

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ

Головна > Том 7, № 2(34), (2023) > Яценко Тамара Семенівна

ДІАЛОГ ПРИ ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ ПСИХІКИ СУБ'ЄКТА

Яценко Тамара Яценко Тамара Семенівна, Галушко Любов Галушко Любов Ярославівна, Євтушенко Ірина Євтушенко Ірина Володимирівна, Бульченко Дмитро Бульченко Дмитро Володимирович

Анотація

У статті наведено результати функціонування груп активного соціально-психологічного пізнання, в основі якого лежить діалогічна взаємодія психолога з респондентом. Діалог взаємопов'язаний з механізмом участі (спіучасті), ефективним як для розуміння сутності психообразів, так і взаємозв'язків між ними. Об'єктивна є необхідною передумовою забезпечення цілісності пізнання психіки суб'єкта з урахуванням як мови свідомого (слово), так і мови несвідомого (об'єктивні засоби самопрезентації). У статті розкриваються методологічні передумови проведення психоаналітичного процесу (з метою гармонізації свідомих і несвідомих чинників психіки) у його діагностико-корекційній сутності законсунуності: «позитивна деінтеграція психіки (послаблення деструктивних утворень психіки), психіка» та її вторинна інтеграція на більш реалістичній основі.

Метод ASPC розширює резерви адаптивності суб'єкта завдяки самопізнанню через символи предметного світу. Глибоке пізнання сприяє вирішенню внутрішнього стабілізованого протиріччя психіки, яке є особистісною проблемою.

Діалогічна взаємодія психолога з респондентом у системі «П» — П» підпорядкована методології глибокого пізнання психіки, за якої механізми позитивної деінтеграції психіки та її вторинної інтеграції на більш високому рівні психічного розвитку суб'єкта відіграє провідну роль. Останнє пояснює двоєке завдання актуалізації психічних процесів методом ASPC: з одного боку, сповітність поведінки учасників глибокого пізнання, а з іншого — безпартійність діалогічної взаємодії між психологом і психологом, респондента, що сприяє посиленню спотворень соціально-перцептивної реальності. В основу матеріалу статті покладено принцип детермінізму: у психіці нічого не відбувається «просто так», діалогічна взаємодія психолога з респондентом спрямована на «дешифрування» візуалізованих Я-представлєнє, з метою актуалізації процесів психокорекції, що сприяє оптимізації функціонування психіки.

Мета статті — дізнатися про фіксації психіки, які домінують в ініціативі свідомого щодо енергетичної діяльності. Діалог у глибокому навчанні є центральним ланцюжком, який з'єднує візуалізовані засоби самопрезентації учасників ASPC з їх вербальними інтерпретаціями в діалозі.

Результати проходження майбутніми психологами діагностико-корекційного процесу в групах ASPC пов'язані зі знаннями глибоких витоків внутрішніх суперечностей людської психіки, які проявляються в різних орієнтаціях «люди свідомого» та «люди несвідомого», несвідомого. Розпізнавання та допомога суб'єкту у вирішенні особистісних проблем психіки, що виявляються в ASPC, вимагає проходження інстинкту самообмеження, що посилює адаптивність

Діалог при глибокому пізнанні психіки суб'єкта / Яценко Т. С., Галушко Л. Я., Євтушенко І. В., Бульченко Д. В. // Технології розвитку інтелекту. – 2023. – Т. 7 № 2(34). – Режим доступу: https://www.psytir.org.ua/index.php/technology/intellect_develop/article/view/634

Центр кар'єри та соціально-психологічної підтримки

Майстер-клас «Практикум активного соціально-психологічного пізнання психіки»

Опубліковано: Понеділок, 29 травня 2023, 14:07

Проект «Готуйте професорів»
 Яценко Тамара Сергіївна – доктор психологічних наук, професор, академік НАНУ України, професор кафедри практичної психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Заслужена науковий школи глибокої психокорекції, Творець поколісної теорії й методології професійної підготовки майбутніх психологів. Автор понад 300 наукових робіт з 1983 року – член міжнародної транснаціональної асоціації в Нью-Йорку.
 Майстер-клас «Практикум активного соціально-психологічного пізнання психіки»

12 травня 2023 р. здобувачі першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» ОПП «Практична психологія» ДВНЗ «Дніпровакський державний педагогічний університет» взяли участь у майстер-класі академіка Т. Яценко.
 Тамара Семенівна продемонструвала особливості використання авторського методу ASPC (активного соціально-психологічного пізнання психіки) у конкретних життєвих ситуаціях. Т. С. Яценко розкрила у теоретичній частині свого майстер-класу модель внутрішньої динаміки психіки. Модель демонструє структуру психіки в системі наявності «конкуруючої» сторони або їх злиття.
 Науковця також провела показовий сеанс глибокої психології у якому наглядно розкрила роботу психолога із респондентом на прикладі роботи зі спеціальним матеріалом, що малює особі картини з назвами «Карта внутрішнього світу», «Моя тата», «Минуло до якогось часу не хочу повертатися», «Самостійність», «Людину яку я вважав», «Влада з крики», «Я на роботі», «Я реальна, я ідеальна», «Конфлікт між зовнішнім вищою станом», «Дорога мого життя» та «Материнство».
 Попри уявний діалогічний формат провакції практичної роботи, про теоретико-прикладний характер усіх доповідей, їх актуальність у сфері психолого-педагогічного застосування.

Майстер-клас «Практикум активного соціально-психологічного пізнання психіки», 12 травня 2023 / Яценко Т. С. // Центр кар'єри та соціально-психологічної підтримки ДДПУ. – Режим доступу : <https://ddpu.edu.ua/cc/index.php/stakeholders/592-maister-klas-praktykum-aktyvnoho-sotsialno-psykholohichnoho-piznannia-psykhiky.html>

**ТЕОРЕТИЧНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО
УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ДИТИНСТВІ**

11

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ДИТИНСТВІ

1.1. Філософсько-психодинамічний формат розуміння сутності психіки в її цілісності

Вступ. Мета дослідження – пізнання психіки в її цілісності (“свідоме/ несвідоме”) у психодинамічному форматі, за методом “Активне соціально-психологічне пізнання” (далі АСПП). Розроблений нами метод АСПП сприяє розкриттю сутності внутрішньої суперечності психіки, що демонструє собою особистісну проблему суб’єкта, яка потребує глибокого уявлення та психокорекції. *Особистісна проблема* людини знаходить виявлення у внутрішній стабілізованій суперечності психіки, що зумовлює неусвідомлені побудження (мотиви) спонтанної активності.

Йдеться про латентні, приховані аспекти психіки, які взаємопов’язані з сутністю природи несвідомого в його архаїчній заданості. *Глибока психологія*, у центрі уваги якої знаходяться неусвідомлені проблеми особи, зорієнтована на *розкриття феномену внутрішньої суперечності психіки в її цілісності* (“свідоме / несвідоме”). Переконані, що несвідоме задається не лише механізмом індивідуалізованого “витіснення” (на це звернув увагу З. Фрейд), але й впливом на психіку суб’єкта *архаїчного спадку людства із залученням і доцільного (догенітального) періоду його становлення, який охоплюється категорією “Зверт-Ю”*. Академічна психологія недооцінює енергетичну потентність доцільного, архаїчно заданого періоду, що має вплив на

Філософсько-психодинамічний формат розуміння сутності психіки в її цілісності / Андрущенко В. П., Яценко Т. С. // Теоретичні і технологічні засади професійної підготовки здобувача вищої освіти до формування соціально успішної особистості у дитинстві : колективна монографія / В. П. Андрущенко та ін. ; за заг. ред. проф. В. П. Андрущенка. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – С. 11–76. – Режим доступу : <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/44337>

Державний заклад вищої освіти
УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ
Національної академії педагогічних наук України

Контактні телефони
+38 (044) 481 38 00
+38 (044) 484 10 96

ПРО УНІВЕРСИТЕТ НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІНСТИТУТИ КОНТАКТИ

UA EN

ВСТУПНИКАМ
Приймачі навчання

СТУДЕНТАМ
Інформація та студентське життя

СЛУЖАЧАМ
Інформація для слухачів

ВИКЛАДАЧАМ
Інформація для викладачів

АСПІРАНТАМ І ДОКТОРАНТАМ
Аспірантура

КАЛЕНДАР ПОДІЙ УНІВЕРСИТЕТУ

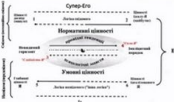
Головна Про університет Новини
У БІНПО ВІДБУЛАСЬ ГОСТЬОВА ЛЕКЦІЯ: «ПСИХОМАЛЮНКИ В ПІЗНАННІ ПСИХІКИ. МЕТОДИКИ ПСИХОМАЛЮНКІВ В ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ ПСИХІКИ»

ПРО УНІВЕРСИТЕТ

ІСТОРІЯ
МІСЯ УНІВЕРСИТЕТУ
КЕРІВНИЦТВО
СТРУКТУРА
ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ
НАГЛЯДОВА РАДА
СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
НАГОРОДИ
ПОДЯКИ

НОВИНИ

МОДЕЛЬ ВНУТРІШНЬОЇ ДИНАМІКИ ПСИХІКИ

У БІНПО ВІДБУЛАСЬ ГОСТЬОВА ЛЕКЦІЯ: «ПСИХОМАЛЮНКИ В ПІЗНАННІ ПСИХІКИ. МЕТОДИКИ ПСИХОМАЛЮНКІВ В ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ ПСИХІКИ»

01 Серпня 2022

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР» СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ

31 липня 2022 року у рамках наукового співробітництва та взаємоблиного досвіду у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Біла Церква) відбулась гостьова лекція: «Психомалюнки в пізнанні психіки. Методики психомалюнків в глибокому пізнанні психіки» у межах благодійного проєкту Інституту Розвитку та Терапії «Сорфія» (Польща).

І МЕЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЯ

ЦІЛІСНИЙ ПІДХІД У ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

A HOLISTIC APPROACH IN THE PSYCHOLOGY OF PERSONALITY: FEATURES OF THEORY AND PRACTICE

25 лютого 2022 року

Кропивницький – 2022

Психомалюнки в пізнанні психіки. Методики психомалюнків в глибокому пізнанні психіки: гостьова лекція у межах благодійного проєкту Інституту Розвитку та Терапії «Сорфія» (Польща), 31 липня 2022 року / Т. С. Яценко // БІНПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/news/u-binpo-vidbulasja-ghostjova-lekcija-psikhomaljunki-v-piznanni-psikhiki-metodiki-psikhomaljunkiv-v-ghlibinnomu-piznanni-psikhiki>

Перспективи реалізації холістичного підходу в глибокому пізнанні психіки / Яценко Т., Євтушенко І., Лапченко І. та ін. // Цілісний підхід у психології особистості: особливості теорії та практики : Матер. II Міжнар. науково-практ. онлайн конференції (25 лютого 2022 року). – Кропивницький : ЦДПУ, 2022. – С. 9–14. – Режим доступу : https://cusu.edu.ua/images/conferences/2022/conf_tezi_25.02.pdf

Наукометричні профілі вченої

Google Академія

 Тамара Яценко, Tamara Yatsenko, Tamara Yatsenko [ПІДПИСАТИСЬ](#)

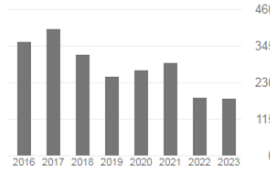
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Підтверджена електронна адреса в pri.edu.ua - [Домашня сторінка](#)
практична психологія глибинна психологія глибинна психокорекція

[ОТРИМАТИ ВЛАСНИЙ ПРОФІЛЬ](#)

НАЗВА	ПОСИЛАННЯ	РІК
Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навч. посібник Т.С. Яценко К.: Вища школа 679, 0-0	485	2004
Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб. Т.С. Яценко К.: Вища школа 382, 3	436	2006
Психологія і особистість СД Максименко, КВ Седих, ВФ Моргун, ІГ Тітов, ВА Лаврінченко, ...	406	2007
Психологічні основи психокорекції: навч. посіб. Т.С. Яценко К.: Либідь	360	1996
Активная социальнo-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися Т.С. Яценко	366	1993

Посилання **ПЕРЕГЛЯНУТИ ВСІ**

	Усі	3 2018
Цитування	5028	1498
h-індекс	28	16
i10-індекс	75	32

2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=zXliU8wAAAAJ&hl=uk>

НАУКОВЦІ УКРАЇНИ
система проходить тестування

Навчальний інформаційний масив про науковців України автоматично сформований на основі інформації із бібліографічних описів авторфератів дисертацій (кандидатів і докторів наук), захищених в Україні після 1996 р., список автоматично поповнюється в міру надходження авторфератів до фонду НБУВ. Якщо, ви не знайшли інформацію про себе, маєте бажання виправити або відобразити більш докладну інформацію про науковців України, запрошуємо заповнити [Заявку на вступ](#).

Більш докладна інформація буде отримати точнішому налаштуванню пошукового профіля науковця. До реєстру науковців може також вноситись ретроспективна інформація та інформація про науковців, які не мають наукового ступеня, але мають наукові публікації.

Пошуковий профіль науковця на порталі НБУВ

ID: 1258093 адреса матеріалу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1258093>

Яценко Тамара Семенівна [Дивись також:](#) **Бібліометрика**

 [GS: zXliU8wAAAAJ](https://scholar.google.com.ua/citations?user=zXliU8wAAAAJ)

Місце роботи:

- Місто: Черкаси. Установа: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (Черкаси). Відомство: МОН (Міністерство освіти і науки).

Напрями наукової діяльності: Psychology

Додаткова спеціалізація: Психологічні науки.

<http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1258093>

ORCID
Connecting research and researchers

SIGN IN/REGISTER English

Search...

Tamara Yascenko
Яценко Тамара Семеновна, Яценко Тамара Семеновна, Yatsenko Tamara, Yascenko Tamara

<https://orcid.org/0000-0002-1996-661X>

Personal information

Websites & social links
http://yascenkots.com.ua/ru/main-ru/

Other IDs
ResearcherID: Q-5545-2018

Keywords
active social-psychological perception (ASPP), probabilistic forecasting, deep cognition, deep regc, активне соціально-психологічне познання (АСПП), вероятностное прогнозирование, глубинная когнития

Activities

Employment (1)

The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, UA
academician of NAPS of Ukraine, doctor of psychological Sciences, Professor (Department of correction and psycho-social rehabilitation)
Employment
Source: Tamara Yascenko

Education and qualifications (1)

The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, UA
academician of NAPS of Ukraine, doctor of psychological Sciences, Professor (Department of correction and psycho-social rehabilitation)

<https://orcid.org/0000-0002-1996-661X>

Home About Browse

Search results for **яценко тамара семеновна**

Displaying results 1 to 10 of 18

Order the results: by year (most recent first) Reorder

Export

1. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Яризенка, НАПН України (2023) *Education of persons with special needs in conditions of peace and war: materials of the IX International Congress on Special Pedagogy and Psychology (October 25-28, 2023)*. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Яризенка НАПН України, м. Київ, Україна.

2. ІПОСД, НАПН України and УНМЦ, спеціальної психології і соціальної роботи, НАПН України (2022) *Psychology and life: scientific aspects*. ІПОСД імені Івана Яценка НАПН України, УНМЦ ІПОСД НАПН України, м. Київ, Україна.

3. Липишин, Світлана Володимирівна (orcid.org/0000-0002-24172818), Артемов, Ірина Станіславівна (orcid.org/0000-0003-5071-0010), Бондарчук, Оксана Борисівна (orcid.org/0000-0002-2028-2121) and Блюмбергівська, І.П. (orcid.org/0000-0001-3001-1300) *Development of Philosophy of Education of General and Special Psychology (NAPS) of Ukraine: 30 years of scientific activity*. scientific journal *Philosophy of Education*, Київ, Україна. ISBN 1754-6062-494-9

4. Понизько, Лариса Станіславівна (orcid.org/0000-0002-4188-2740), Зорна, Наталія Євгенівна (orcid.org/0000-0001-3927-7305), Коваленко, С. Г. (orcid.org/0000-0002-5358-3426), Кропівнича, Наталія Миколаївна (orcid.org/0000-0000-7065-5216) and Пилипенко, Тетяна Степанівна (orcid.org/0000-0000-3424-1927) (2022) *Teacher on Education, 1991-2021*. ТБСРП, м. Вінниця, Україна. ISBN 978-617-652-210-3

5. Макименко, С.Д. (orcid.org/0000-0002-3592-4198) and Рівчанська, С.П. (orcid.org/0000-0003-3298-8331) (2021) *Genetic-creative approach: activity mediation of personal development*. Project Report, «Відшанувати Людмила», м. Київ, Україна.

6. Семенов, О.С. (2017) *Theoretical and Methodological Principles of Formation of Creative Personality of Senior Preschooler in Out-of-School Educational Institution*. Masters thesis, Інститут проблем виховання.

7. Березівська, Лариса Дмитрівна (orcid.org/0000-0002-2008-5235), Запорож, Людмила Михайлівна and Покусова, Слена Сергіївна (2016) *Scientific research as a component of the practice of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 1994-2021*. Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

8. Лотоцька-Гонуб, Л.Л. (2016) *Social and psychological factors of resistance to emotional burnout in the profession of shooting*. Dissertation candidate thesis, Інститут психології імені Г.С. Костюка.

9. Обувальнича, Алітина Григорівна, Ситник, Г.В. and Яценко, Г.В. (2016) *Information collection of educational, medical, social resources and resource support families raising children with mental and physical disorders in Ukraine*. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, м. Київ, Україна.

<https://lib.iitta.gov.ua/>

Scopus

Поиск Списки Источники SciVal

Эта запись об авторе сгенерирована Scopus. Подробнее

Yatsenko, Tamara

Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine 57221478879 Связать с ORCID

Это вы? Добавьте связь с профилем Mendelay Смотреть больше

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221478879>

Т. С. Яценко – науковий керівник

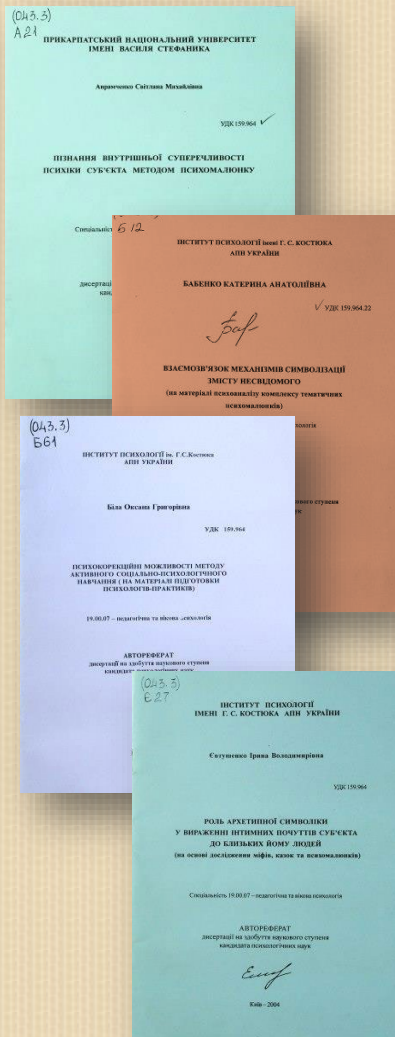
Під керівництвом Т. С. Яценко захищено 44 кандидатських та 2 докторські дисертації. Серед них:

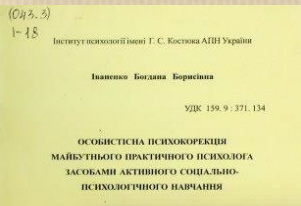
Аврамченко С. М. Пізнання внутрішньої суперечливості психіки суб'єкта методом психомалюнку : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Аврамченко Світлана Михайлівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Івано-Франківськ, 2004. – 20 с.

Бабенко К. А. Взаємозв'язок механізмів символізації змісту несвідомого : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Бабенко Катерина Анатоліївна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2007. – 20 с.

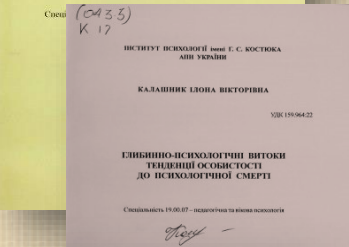
Біла О. Г. Психокорекційні можливості методу активного соціально-психологічного навчання (на матеріалі підготовки психологів-практиків) : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Біла Оксана Григорівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2002. – 20 с.

Євтушенко І. В. Роль архетипної символіки у вираженні інтимних почуттів суб'єкта до близьких йому людей (на основі дослідження міфів, казок та психомалюнків) : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Євтушенко Ірина Володимирівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2004. – 20 с.

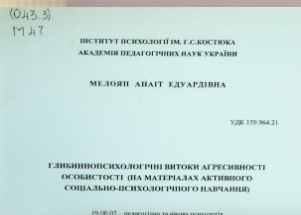

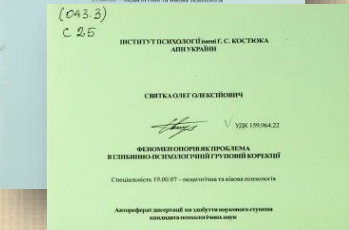
Іваненко Б. Б. Особистісна психокорекція майбутнього практичного психолога засобами активного соціально-психологічного навчання : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Іваненко Богдана Борисівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2005. – 20 с.

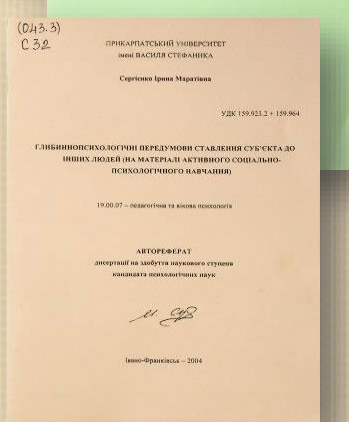
Калашник І. В. Глибинно-психологічні витоки тенденції особистості до психологічної смерті : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Калашник Ілона Вікторівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2008. – 20 с.

Мелоян А. Е. Глибиннопсихологічні витоки агресивності особистості (на матеріалі активного соціально-психологічного навчання) : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Мелоян Анаїт Едуардівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – Київ, 2004. – 20 с.

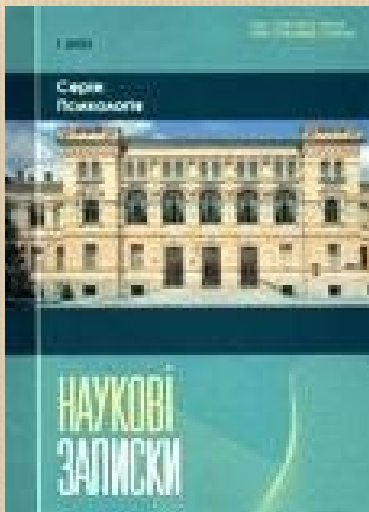

Святка О. О. Феномен опорів як проблема в глибинно-психологічній груповій корекції : автореф дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Святка Олег Олександрович ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Київ, 2009. – 20 с.

Сергієнко, І. М. Глибиннопсихологічні передумови ставлення суб'єкта до інших людей (на матеріалі активного соціально-психологічного навчання) : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Сергієнко Ірина Маратівна ; наук. керівник Яценко Т. С. ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Івано-Франківськ, 2004. – 20 с.

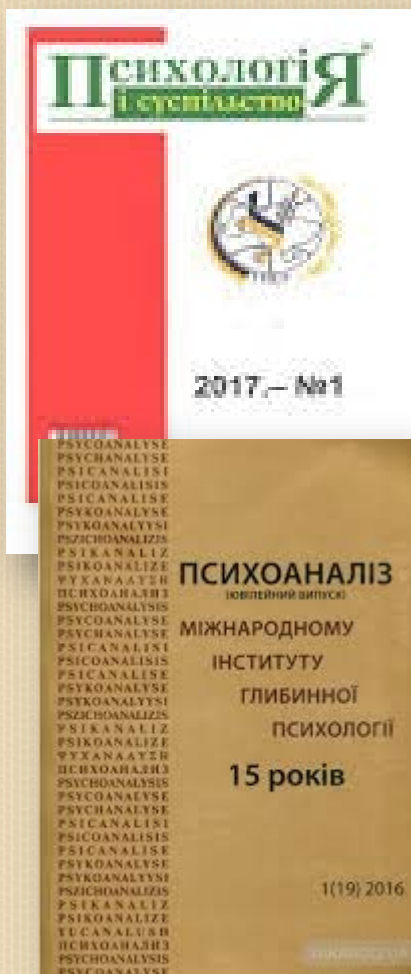
Яценко Т. С. – науковий редактор, член редколегій та редакційних рад

Наукові записки [Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Психологія / Центральноукр. держ. ун-т ім. Володимира Винниченка ; редкол.: І. А. Бурлакова (ред.), Гура Т. Є., ... Яценко Т. С. та ін. – Кропивницький : Гельветика, 2023. – Режим доступу: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/psychology/issue/archive>

Психологічне консультування і психотерапія = Psychological counseling and psychotherapy : зб. наук. праць / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; редкол.: О. С. Кочарян (голов. ред.), Д. Аргіпоулос, ...Т. С. Яценко [та ін.]. – Харків : [б. в.], 2014–2022. – Режим доступу: <https://periodicals.karazin.ua/psychotherapy/issue/archive>

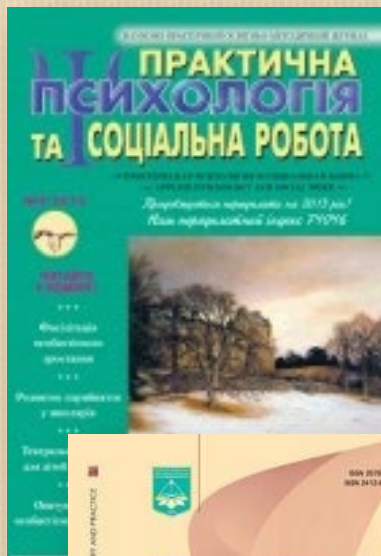

Психологія і суспільство : укр. теорет.- методол. соціогуманітар. часоп. Психологічні науки / Західноукр. нац. ун-т ; редкол.: Фурман А. В. (голов. ред.), Бачова В., ... Яценко Т. [та ін.]. – Тернопіль : Західноукр. нац. ун-т, 2000–2023. – Режим доступу: <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/issue/archive>

Психоаналіз = Psychoanalysis : часопис / Українська Асоціація Психоаналізу ; редкол.: Уварова С. (голов. ред.), Бреусенко-Кузнецов О. А., ... Яценко Т. С. [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2003–2020.

Психологічний журнал = Psychological Journal : наук. вид. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини ; редкол.: О. В. Кобець (голов. ред.), Лукасік Анджей, ... Т. С. Яценко [та ін.]. – Умань : [б. в.], 2018–2020. – Режим доступу: <http://psyj.udpu.edu.ua/issue/archive>

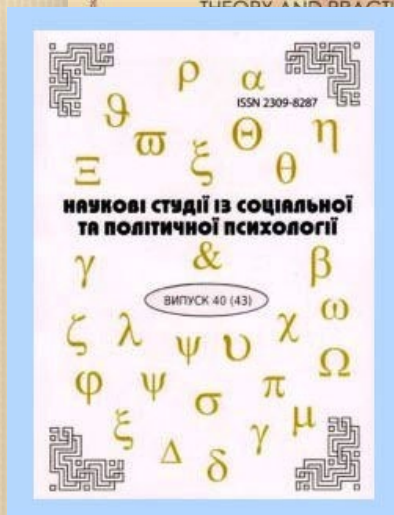

Практична психологія та соціальна робота : наук.-практ. та освіт.-метод. журн. / Компанія "СОЦИС-ПРЕС" ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; голов. ред. : Губенко О. В. ; ред. рада: Максименко С. Д. (голова), Балл Г. О. ... Яценко Т. С. [та ін.]. – Київ : Компанія "СОЦИС-ПРЕС", 2002–2014.

Педагогічний процес: теорія і практика = The pedagogical process: theory and practice : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка ; Благод. фонд ім. Антона Макаренка ; редкол.: С. Сисоєва (голов. ред.), Хоружа Л. Л, ... Яценко Т. С. [та ін.]. – Київ : ЕКМО, 2007–2018. – Режим доступу : <https://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html>

Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. ст. / Нац. Акад. Пед. Наук, Ін-т соц. та політ. психол. ; редкол.: В. І. Вус (голов. ред.), Блинова О. Є., ... Яценко Т. С. [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2010–2019. – Режим доступу : <https://ispp.org.ua/2020/05/26/archiv-vipusku-2009-23-26/>

Психологія особистості : наук. теорет.-методол. і приклад. психол. журн. / Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника ; голов. ред. : Карпенко З. С. ; ред. рада: І. Є. Цепенда, Г. О. Балл, ... Т. С. Яценко та ін. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2010–2019. – Режим доступу : <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/po/issue/archive>

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; [ред. рада: В. П. Андрущенко та ін. ; редкол.: В. І. Бондар, Л. П. Вовк, ... Т. С. Яценко та ін.]. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010–2019. – Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/209>

Освітньо-науковий простір <https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/main>

ФОТОГАЛЕРЕЯ

Члени відділення “Психологія, вікова фізіологія та дефектологія” НАПН України, 1995 р.

Президент НАПН України В. Г. Кремінь вручає академіку Т. С. Яценко диплом переможця за підсумками конкурсу навчально-методичних посібників 2005 р.

Яценко Т. С. з Кучмою Л. Д. під час вручення Медалі “Заслужений працівник народної освіти України”

*Під час III Авторської школи,
(м. Умань), 2008 р.*

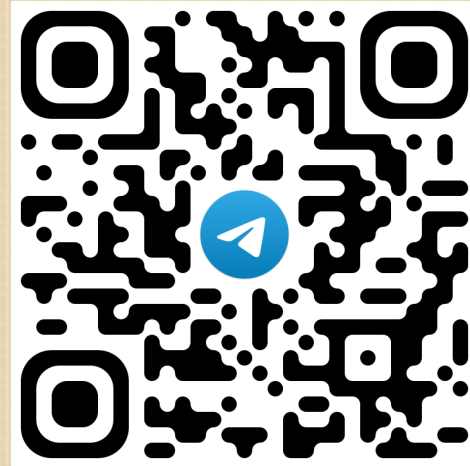
*Всеукраїнський семінар-практикум із
глибинного пізнання і самопізнання психіки,
жовтень 2017 р.*

*З учасниками Авторської школи,
2-8 липня 2019 р.*

*Всеукраїнський семінар-практикум із
міжнародною участю, 3-9 жовтня 2019 р.*

Телеграм чат АСПП онлайн (групова психокорекція)

Адреса:

**вул. Берлінського М., 9
Київ, 04060
Україна**

<https://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb@i.ua (для офіційних звернень)

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок)

**fond.dnpb@ukr.net (послуги для
віддаленого користувача)**

**metodist22@ukr.net (методичний
супровід)**

**Виставку підготувала Мелещенко Л. М. – головний бібліотекар відділу зберігання фонду та обслуговування користувачів;
відповідальна Бондарчук О. Б. – завідувач відділу зберігання фонду та обслуговування користувачів.**

Використано матеріали з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, особистого архіву Т. С. Яценко та інтернет-ресурси.